

Rekomendacja:

Powrót do pomysłu wykorzystania korpusu fachowców w zasileniu środowiska nauczycieli kształcenia zawodowego w branży motoryzacji.

Zmiany w zakresie zadań i sposobu ich wykonywania, wynikające z dominujących trendów, dużej zmienności i rosnącej nieprzewidywalności tych zmian, wywierają ogromny wpływ na rynek pracy i wymagają rewolucji w obszarze kompetencji pracowników. W ciągu najbliższych pięciu lat niemal połowa miejsc pracy będzie wymagała nowych kompetencji.¹ To z kolei stawia przed pracodawcami i pracownikami konieczność adaptacji do dynamicznie ewoluującego środowiska zawodowego. Niedopasowania kompetencyjne stanowią kluczowe wyzwanie, które może stanowić poważny hamulec dla postępu technologicznego. Brak pracowników z odpowiednimi umiejętnościami może ograniczyć zdolność przedsiębiorstw do efektywnego korzystania z nowych technologii, innowacji i zmian w otoczeniu biznesowym.

Badania międzynarodowe jednoznacznie wskazują, że niedostępność pracowników z odpowiednimi kompetencjami jest dla pracodawców większym wyzwaniem niż brak dostępu do kapitału.² Duży wzrost zapotrzebowania na pracowników z nowymi kompetencjami oznacza konieczność dostosowania systemu kształcenia zawodowego. Programy edukacyjne muszą być elastyczne, aktualne i zorientowane na praktyczne umiejętności, które są poszukiwane na rynku pracy. Wzrasta znaczenie edukacji ciągłej i doskonalenia zawodowego, ponieważ pracownicy muszą być gotowi na regularne aktualizacje swoich umiejętności, aby sprostać wymaganiom nowej rzeczywistości zawodowej. Dlatego istotny jest rozwój systemu kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami a w szczególności zaangażowane doświadczonych pracowników w proces kształcenia nowych, wchodzących na rynek pracy.

W 2019 roku w ramach reformy kształcenia zawodowego z 2019 roku wprowadzone zostały rozwiązania umożliwiające zaangażowanie pracowników firm w kształcenie w środowisku

---

¹ *Future of Jobs Report 2023*. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023>.

² *Trendy, wyzwania i rekomendacje dla rynku pracy na podstawie badań BKL prowadzonych w latach 2017–2022, 2023*, PARP

Polska Izba Motoryzacji

ul. Grażyny 13, 02-548 Warszawa

tel. 22 646 08 18

<http://radasektorowa-motoryzacja.pl/>

pracy. Uregulowane zostały kwestie prowadzenia zajęć praktycznych tak by mogli je prowadzić instruktorzy praktycznej nauki zawodu. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie praktycznej nauki zawodu instruktorami praktycznej nauki zawodu mogą być:³

- pracownicy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi stanowi podstawowe zajęcie i jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin przewidzianym dla nauczycieli, albo
- pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi nie stanowi podstawowego zajęcia lub jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin niższym niż przewidziany dla nauczycieli, w ramach obowiązującego ich tygodniowego czasu pracy.

Otwierając możliwość prowadzenia zajęć praktycznych przez pracowników firm określono wymagania i doświadczenie zawodowe jakie powinni posiadać instruktorzy, różnicując je w zależności od posiadanego wykształcenia. Zgodnie z przywołanym wyżej rozporządzeniem, instruktorzy praktycznej nauki zawodu, którzy posiadają uprawnienia pedagogiczne określone w ust. 3 pkt 1-5 tego rozporządzenia, powinni ponadto posiadać:⁴

- 1) tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać, i co najmniej trzyletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz:
  - a) świadectwo ukończenia technikum, branżowej szkoły II stopnia, technikum uzupełniającego lub szkoły równorzędnej lub
  - b) świadectwo ukończenia szkoły policealnej lub dyplom ukończenia szkoły pomaturalnej lub policealnej, lub

³ § 10.2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

⁴ § 10.4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

- 2) tytuł robotnika wykwalifikowanego lub równorzędny w zawodzie, którego będą nauczać, i co najmniej czteroletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz:
  - a) świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum zawodowego, liceum technicznego, liceum profilowanego, uzupełniającego liceum ogólnokształcącego lub
  - b) świadectwo ukończenia technikum, branżowej szkoły II stopnia i technikum uzupełniającego, kształcących w innym zawodzie niż ten, którego będą nauczać, lub
  - c) świadectwo ukończenia średniego studium zawodowego, lub
- 3) dyplom ukończenia studiów:
  - a) na kierunku odpowiednim dla zawodu, którego będą nauczać, oraz co najmniej dwuletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, lub
  - b) na innym kierunku niż odpowiedni dla zawodu, którego będą nauczać, oraz co najmniej czteroletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, lub
- 4) tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać, i co najmniej sześćoletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej lub branżowej szkoły I stopnia, lub
- 5) tytuł mistrza w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, którego będą nauczać.

Ponadto wprowadzono także rozwiązania zobowiązujące pracodawcę do wynagradzania pracowników oddelegowanych do praktycznej nauki zawodu. Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem:⁵

- pracodawca, u którego jest organizowana praktyka zawodowa uczniów, może zwolnić częściowo lub całkowicie opiekuna praktyk zawodowych od świadczenia pracy wynikającej z umowy o pracę ze względu na specyfikę działalności prowadzonej

---

⁵ § 12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

przez pracodawcę lub liczbę uczniów odbywających praktykę zawodową. Za czas częściowego lub całkowitego zwolnienia od świadczenia pracy opiekunowi praktyk zawodowych przysługuje wynagrodzenie miesięczne obliczone jak za urlop wypoczynkowy.

- w przypadku gdy opiekun praktyk zawodowych nie został zwolniony od świadczenia pracy, pracodawca ustala i wypłaca opiekunowi praktyk zawodowych dodatek szkoleniowy w wysokości nie niższej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia.
- opiekun praktyk zawodowych może otrzymać od pracodawcy za okres prowadzenia praktyk zawodowych premię w wysokości nie niższej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia.

Powyższe rozwiązania tworzą możliwości i ramy prawne dla zaangażowania się pracodawców i ich pracowników w kształcenie zawodowe. Rozwiązania te dotyczą jednak jedynie współpracy w ramach pojedynczych szkół i placówek z przedsiębiorstwami. To co istotne dla działania skutecznego systemu kształcenia zawodowego to rozwiązania tworzące społeczność, w ramach której wymieniane są dobre praktyki, podnoszone są kompetencje, powadzone są szkolenia czy aktualizowana jest wiedza. Rozwiązaniem takim jest rekomendowany przez pracodawców „Korpus fachowców”

Korpus fachowców w systemie kształcenia zawodowego to grupa specjalistów, praktyków z danej branży lub zawodu, którzy biorą udział w procesie nauczania i kształcenia. Ich rola jest istotna, ponieważ przynoszą ze sobą praktyczne doświadczenie, aktualną wiedzę branżową i umiejętności specyficzne dla danego sektora zawodowego. Korpus fachowców może działać w ramach szkół zawodowych, instytucji edukacyjnych, a także w przedsiębiorstwach, wspierając procesy szkoleniowe i doskonalenie zawodowe. W kontekście wprowadzanych obecnie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej Branżowych Centrów Umiejętności, korpusy fachowców mogą być tworzone w ramach realizowanych przez nie zadań.

Cele korpusu fachowców w systemie kształcenia zawodowego:

1. **Aktualizacja programów nauczania:** Korpus fachowców wspomaga aktualizację programów nauczania, wprowadzając najnowsze trendy, technologie i praktyki zawodowe. Dzięki temu programy szkoleniowe stają się bardziej zgodne z rzeczywistymi wymaganiami rynku pracy.
2. **Transfer praktycznej wiedzy:** Specjaliści z korpusu fachowców przekazują uczniom i studentom praktyczną wiedzę, którą zdobyli w trakcie pracy zawodowej. To umożliwia lepsze zrozumienie realiów danego zawodu i przygotowanie do efektywnego funkcjonowania na rynku pracy.
3. **Podnoszenie standardów nauczania:** Korpus fachowców może pomóc w podnoszeniu standardów nauczania poprzez wprowadzanie praktyk branżowych, rzeczywistych przypadków z życia zawodowego i metod aktywnego uczestnictwa, co przekłada się na lepsze przygotowanie uczniów do wymagań zawodowych.
4. **Współpraca z pracodawcami:** Korpus fachowców może być połączony z organizacjami pracodawców, co umożliwia lepsze dostosowanie programów nauczania do potrzeb konkretnej branży. Współpraca ta może obejmować organizację staży, wizyt studyjnych w przedsiębiorstwach czy też uczestnictwo w procesach rekrutacyjnych.
5. **Wsparcie dla procesu kształcenia praktycznego:** W przypadku kształcenia praktycznego, korpus fachowców odgrywa kluczową rolę w nadzorowaniu i ocenie praktyki zawodowej uczniów czy studentów. Ich doświadczenie pozwala na skuteczne prowadzenie procesu kształcenia praktycznego oraz tworzenie standardów i dobrych praktyk.

Zadania korpusu fachowców:

1. **Prowadzenie zajęć praktycznych:** Fachowcy z korpusu mogą prowadzić zajęcia praktyczne, warsztaty czy symulacje zawodowe, co pozwala uczestnikom na bezpośrednie stosowanie teorii w praktyce.

2. **Ocenianie postępów uczniów:** Specjaliści z korpusu są często zaangażowani w proces oceniania postępów uczniów, zarówno podczas zajęć teoretycznych, jak i praktycznych.
3. **Organizacja staży i praktyk zawodowych:** Korpus fachowców może pomagać w organizacji staży i praktyk zawodowych, zapewniając studentom lub uczniom możliwość zdobycia doświadczenia w rzeczywistych warunkach pracy.
4. **Uczestnictwo w projektach badawczych:** Współpraca z korpusem fachowców może obejmować uczestnictwo w projektach badawczych, co umożliwia wprowadzanie innowacji i nowych rozwiązań do procesu kształcenia zawodowego.

Podsumowanie

Powrót do rekomendowanej przez pracodawców idei Korpusu Fachowców jako rozwiązania tworzącego i wspierającego rozwój społeczności pracowników firm angażujących się proces kształcenia zawodowego. Jednocześnie rozwiązanie to tworzy podstawy do definiowania standardów, dobrych praktyk oraz ewaluacji procesu praktycznego kształcenia realizowanego w firmie.

Bibliografia:

1. Future of Jobs Report 2023. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023>.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

Autor opracowania

Jakub Gontarek

Wrzesień 2023 r.